

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 47. Illicitam esse debiti exactionem à conjuge menstruata, Scriptura
& Patres docent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

dixi in fine responsionis ad primam & tertiam sequelam objectionis precedentis. Itaque matrimonium ceteris ordinatum est in remedium concupiscentiæ, quatenus per Matrimonii Sacramentum confertur gratia coercitiva concupiscentiæ, & quatenus ratione operum licitorum in matrimonio, concupiscentia minor exurgit, ut explicat Augustinus l. 1. de nupt. & concupisc. c. 10. Status quippe matrimonialis licet concupiscentiæ non permittat fructualem, seu amorem voluptatis propter se, permittit usum, amore filiorum, iustitiaeque conjugalis, sique facit quod concupiscentia non ita stimulet ad usum fornicarium, adulterium, contrahaturalem, &c.

427 Obijcies 3°. dum SS. Patres avertunt usum conjugii, causam vitandam in se fornicationis, non esse immanem ab omni peccato, commodè intelliguntur de iis qui intendunt vitare fornicationem fatiando suam concupiscentiam, id est exercendo actum conjugalem causam voluptatis: secus de iis qui actum illum exercent causam sanandam concupiscentiam.

428 Respondeo argumentum illud non esse nisi speciosum, deceptoriumque sophisma. Ut enim non fatietur, sed sanetur concupiscentia, usus illius referri debet ad id propter quod a natura, Deoque Authore naturæ institutus est; utique ad procreantem, vel iustitiam conjugalem adimplerentem. Dum enim ultra istam necessitatem progreditur, iam non rationi, sed libidini obsequitur, inquit Augustinus supra. Jam proinde non sanatur, sed fatiatur concupiscentia. Tunc enim fatiatur, quando conceditur ei id quod postulat. Tunc sanatur, quando ei fatiatur & obeditur intra limites matrimonii, ne ei fatiatur & obediatur extra limites matrimonii, ut dictum est in responsione ad sequelam primæ objectionis. Ut ergo fatiatur, non fatietur concupiscentia, usus illius contineri debet intra fines matrimonialis institutionis. Si enim ultra illos progreditur, Augustino iudice, ei, non rationi, homo obsequitur.

429 Obijcies 4°. copula matrimonialis, præter generationem proli, debet redditionem, alios fines habet, videlicet, ut vitetur periculum incontinentiæ, &c. juxta illud Gersonis in Compend. Theol. tit. de vitio in fine desumptum ex confess. Bonav. p. 14. c. 2. *concupiscentia matrimonialis... licet est tripliciter, vel scilicet causa proli ad honorem Dei & cultum; vel causa reddendi debiti, dum exigitur; vel causa fornicationis vitandæ. Ita Bonæ-ipsi in sua Noëua Belgica, &c.*

430 Respondeo negando antecedens. Quod non bene probatur ex Gersonis, utpote integrè non relato. Neque enim Gerson simpliciter dicit, concubitus illum esse licitum causam fornicationis vitandæ; sed (cum Bonaventura supra relato) sic: *causa fornicationis vitandæ, non quidem in se, sed in sua conjugæ. Quod idè adversarius omisit, quia contra sententiam suam esse non ignoravit.*

431 Obijcies 5°. quando Augustinus dicit, esse peccatum veniale, conjugalem actum exercere, præcisè ad vitandam in se fornicationem, per peccatum veniale, non intellexit peccatum propriè dictum, sed intellexit aliquid de se licitum, ad vitam tamen æternam non ordinatum, sive non beatificum. Ita subtilis quidam Recentior in Noëua Belgica n. 133. id se colligere putans ex illis Augustini verbis 4. contra Julian. 3. *hoc ergo amore Creatoris opus est ut bonum beatificum sit, & pudicitia conjugalis.* Aliàs (inquit) cum Apostolus (postquam 1. Cor. 7. dixit: *propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat*) addat, se hoc dixisse secundum veniam, seu indulgentiam, & Augustinus de bono conjug. c. 10. subjungat, *absurdissimè dicit, non peccasse, cui venia datur, Augustinus vellet Apostolum dedisse veniam ad*

Temp. III.

committendum peccatum veniale propriè dictum.

432 Respondeo negando antecedens. Quia glossa illa adeo violenta est, & ab obvio sensu aliena, ut manifeste sit Augustini tortura, à Doctoribus communiter omnibus rejecta, qui Augustinum intelligunt de peccato veniali propriè dicto. Quod Augustinus ipse patenter denotat l. 5. contra Julian. c. 9. *Apostolum audiam fideles Christi, qui sunt consilio colligati, ut ex consensu temperant, quo vacent orationi; & cum in idipsum redeunt propter intemperantiam suam, noverint etiam inde dicere Deo: dimitte nobis debita nostra: quod enim secundum veniam à tanto Doctore dicitur, usque ignoscitur, non subicitur.* Per debita namque in Oratione Dominica, haud dubiè intelliguntur peccata propriè dicta, non præcisè opera ad vitam æternam non ordinata.

433 Neque idè Apostolus dedit veniam ad propriè peccandum venialiter. Dicendo enim, *hoc dico secundum indulgentiam* (Græcè habetur, secundum ignoscensiam) absolute & simpliciter id non permittit, sed comparativè, quasi diceret, melius esse ut revertendo in idipsum, ad vitandam periculosiorem tentationem satanis, venialiter peccent, quam mortaliter, periculosiori tentationi succumbendo.

434 Obijcies ultimè: *quamvis illicitus sit actus conjugii ob voluptatem immoderatam: secus ob moderatam.* Sic cum pluribus aliis Novioribus idem Author tam in Noëua, quam disput. 8. de matrim. n. 26. & 27.

435 Respondeo negando antecedens: tum quia damnatum ab Innocentio XI. ut vidimus n. 411. Nam dum Innocentius XI. 65. propositiones damnavit, non damnavit propositiones à nullo Catholico Scriptore traditas; sed partim ex diversis vel libris, vel thesibus, seu scriptis excerptas; & partim noviter adinventas, ut ipsemet declarat in Proëmio Decreti sui. Nullus verò Scriptor Catholicus, imò ne hæreticus quidem, unquam asseruit, conjugalem actum esse licitum ob voluptatem immoderatam. Tum quia omnes SS. Patres, supra relati, merito docent, omnem voluptatem carnalem, propter se amatam & questitam, esse immoderatam ex parte finis. Quia scilicet excessus est debita moderationis, quando voluptati ceditur ob indebitum finem. Quod fit quando ceditur propter ipsam. Propter quod Augustinus l. 5. contra Julian. c. 5. Juliano solum libidinis excessum culpanti sic respondet: *quid enim te adjuvat, quod reprehendere videris ejus excessum, cuius approbas motum, ad alium quam voluptatis finem non relatum? Tunc enim excedit limitem, quando ejus motibus ceditur.* Sapiens certè non approbat, nec concubitus propter voluptatem ipsius concupiscit. Imò Eccl. 23. Sapiens orat: *auster me ventris concupiscentias, & concubitus concupiscentia non apprehendas me.* Denique immoderatam esse exactionem omnem debiti conjugalis, quæ fit præter causam procreandæ proli, Augustinus, relatus can. *quidquid 32. q. 2. expressè docet, vitium esse dicens in ipsa quoque immoderatiore exactione debiti carnalis, quam eis secundum veniam concedit Apostolus, ut etiam præter causam procreandi sibi miscantur, addens quod eos pravi mores ad talem concubitus impellant.*

CAPUT XLVII.

Illicitam esse debiti exactionem à conjugæ menstruata, Scriptura & Patres docent.

436 TAM redditionem, quam exactionem debiti, tunc esse peccatum mortale, docent Scotus, Richardus à Media-Villa, Lyranus, Petrus Soto, Estius, & Hestellus in 2. p. Catech. c. 135. *Petitionem esse peccatum mortale, sed redditionem*
Yyy

esse veniale docent S. Bonaventura, & Sylvester. Tam petitionem quam redditionem solum esse peccatum veniale censent Petrus Paludanus, Cajetanus, Alphonsus à Castro, Victoria, Dominicus Sotus. S. Thomas ubi supra q. 3. dicit, quod mulier tunc debet maritum avertere precibus & monitis: *samen finaliter, si vir non desistit à petitione, debet debitum reddere possenti.* Nec propterea (inquit) consentire peccato viri censenda est, nisi voluntarie debitum reddat: *quando enim involuntaria est, magis patitur quam consentiat.* Si tamen innaturalis & quasi continuus sit ejusmodi fluxus, cum S. Thoma in 4. dist. 32. a. 2. quasi tunc. 2. in corp. Authores ferè conveniunt virum tunc posse peccare. Quia nimis durum esset perpetuo abstinere.

437 Quidquid de eo sit, Levit. 18. sic habetur: *ad mulierem, qua patitur menstrua, non accedes. Et c. 20. qui coierit cum muliere in fluxu menstruo, interficientur ambo de medio populi sui.* Quod (excepta poena mortis) etiam tempore novi Testamenti sine dubio custodiendum esse, docet Augustinus l. 3. qq. in Levit. c. 64. Quod Dominus videtur (inquit) etiam per Prophetam Ezechielem significasse, qui c. 18. inter illa peccata, quae non figurantur, sed manifeste iniquitatis sunt, etiam hoc commemorat, *ad mulierem menstruatam si quis accedat. Et inter justitiae merita, si non accedat. Quia in re, non natura damnatur, sed concipiendae proli noxium prohibetur, ob periculum ne proles tunc concepta, lepra vel elephantia inficiatur, ut S. Hieronymus cap. 45. relatus asserit.*

438 Et ideo Clemens Romanus episc. ad Jul. sic monet: *observet unusquisque, ne menstruatam mulierem miscetur: hoc enim execrabile dicit lex Domini.* Ita etiam Hieronymus ubi supra, & in Istaia dicens quod tunc viri abstinere debent à mulieribus. Jonas Aurelianensis l. 2. Institut. Laic. c. 10. dicens quod id SS. Patrum documenta declarant. Haymo Halberstatis Episcopus in cap. 64. Ista S. Thomas in 4. dist. 32. a. 2. quasi tunc. 2. & 3. In Pœnitentia Bedæ c. 2. de fornic. 30. dierum poenitentia mulctatur, qui ad uxorem tempore menstrui fluxus accesserit.

CAPUT XLVIII.

Exorbitantes opiniones, in quas prolapsi sunt, qui à doctrina Sanctorum cap. 45. & 46. relata recesserunt.

439 Tales quippe omnino videntur (hac ipsa in materia) opiniones sequentes, à SS. Patrum doctrina profecto alienissimae.

440 Prima: uxor, statim post copulam se invertens, ut semen emittat, ne concipiat, peccatum lethale non admittit, si aliqua causa rationabilis excuset, v. g. periculum mortis in partu, aut labor magnus, & magnum detrimentum in illo retinendo. Fagundez apud Dianam p. 10. tr. 14. resol. 55.

441 Secunda: non peccat mortaliter conjugatus, absente uxore à domo, seipsum libidinosè tangens, absque periculo pollutionis. Palao apud Gobat tr. 10. de matrim. n. 660.

442 Tertia: licitum est inchoare copulam cum uxore, & postea, ob morbi periculum, de consensu ipsius se retrahere, quamvis ex hoc aliquando sequatur pollutio. Diana p. 10. tr. 6. res. 37.

443 Quarta: quando copula ob circumstantiam extrinsecam interdicitur conjugibus, v. g. propter notabile periculum sanitatis, vel abortus, vel propter Ecclesiae prohibitionem, ob iniquè contractam cum altero conjugè affinitatem, delectationes morosa & tactus impudici, secluso periculo pollutionis, non sunt ipsis mortaliter mali. Gobat ibidem n. 663. etiam inde exurgant motus carnis,

& distillationes prævisa. Idem n. 665.

Quinta: non peccat conjuges in signum amoris conjugalis se amplectentes, quamvis prævideant fecuram inde pollutionem. Diana loco citato.

445 Sexta: oscula, tactus, amplexus non impudici, in signum confectum benevolentiae, liciti sunt sponsis de futuro, licet adit periculum pollutionis. Gobat n. 671.

446 Septima: postquam vir feminavit, & se retraxit, uxore, quae nondum feminavit, manente valde irritata libidine, potest ipsa, absque mortali, tactibus se excitando feminare. Sanchez apud P. Mendo in flatera dissert. 5. q. 13.

447 Octava: inchoatio copulae in vase præposito, intentione majoris delectationis, excitationisque ad eam perficiendam in vase debito, non est mortale peccatum, secluso periculo pollutionis. Leonardus Ovandus & alii apud Mendo ibidem q. 14.

448 Pluribus aliis ejusmodi opinionum monstris proferendis superfedeo: pudor profectò fuit istas proferre. Sed pudor eorum Authoribus major esse debuit, eas tradere. Quod non fecerunt, si à sanctissima Sanctorum Theologia non recessissent, & prae oculis habuissent, matrimonium esse Sacramentum, ejus sanctitas, nec ex toto, nec ex parte excusare potest opiniones à Christiana pudicitia & sanctitate usque adeo exorbitantes, Apostolo 1. Thessal. 4. conestante: *haec est enim voluntas Dei sanctificatio vestra... ut sicut unusquisque vas suum possidere in sanctificatione & honore, non in passione desiderii, sicut & Genes quae ignorant Deum... Non enim vocavi nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem.* A voluntate illa Dei, sanctitateque Christianissimi, & Sacramenti Matrimonii, nemo non videt opiniones illas excessivè nimis deviare.

CAPUT XLIX.

Peccata conjugatorum recensentur.

449 Sanctus Antoninus 3. p. tit. 1. c. 20. novem enumerat casus, quibus conjuges in actu conjugali mortaliter peccant.

450 Primus casus est propter intentionem effrenatam libidinis, quando utique intentio fertur extra limites matrimonii, ita ut concubitus fieret cum quacumque alia, si sibi occurreret, vel cum eadem, tametsi non foret uxor. Quomodo etiam mortaliter peccat, qui uxorem cognoscens, ad aliam intendit, quam carnaliter diligit.

451 Secundus casus est propter locum in quo fit, ut si citra grandem necessitatem fiat in loco sacro, vel tam patente, ut alii inde graviter scandalizentur.

452 Tertius casus est propter modum contra naturam, estque semper mortale, si non servetur vas debitum, vel si servato debito vase semen voluntarie fundatur extra, prout fecit Onan filius Judæ. Si autem servato debito vase vir absque necessitate accedat à tergo more bestiarum, ob solam voluptatem, Paludanus dicit esse mortale. Sed S. Antoninus cum S. Thoma in 4. dist. 32. in fine dicit communiter solum esse veniale. Neque enim per hoc impeditur generatio proli, tametsi modum illum, tamquam bestialem, Confessarius durè debeat increpare. Similiter quando vir succumbit, & femina supergreditur, peccatum esse mortale censent Paludanus & Henricus Gandavenis. Sed (absente periculo fundendi semen extra vas) communis opinio est quod solum sit grave in linea peccati venialis. Modum tamen illum, utpote non conjugalem, & ne à bestis quidem præciticatum, denique valde dedecentem, & animum valde libidinosum demonstrantem, Confessarius debet graviter oburgare,